

Projekt
ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia .....roku
zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony
dla rezerwatu przyrody „Helskie Wydmy”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 t.j.) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu nr 25/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 24 września 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Helskie Wydmy” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2013 r. poz. 458) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się § 10;
- 2) załącznik nr 3 otrzymuje brzmienie jak załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia;
- 3) załącznik nr 4 otrzymuje brzmienie jak załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia;
- 4) załącznik nr 5 otrzymuje brzmienie jak załącznik nr 3 do niniejszego zarządzenia;
- 5) załącznik nr 6 otrzymuje brzmienie jak załącznik nr 4 do niniejszego zarządzenia;
- 6) załącznik nr 7 otrzymuje brzmienie jak załącznik nr 5 do niniejszego zarządzenia;
- 7) uchyla się załącznik nr 8;
- 8) uchyla się załącznik nr 9.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik nr 1

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
1.	Nadmierny ruch turystyczny i rekreacyjny w sezonie letnim – niszczenie roślinności i porostów, rozdeptywanie i zanieczyszczanie wydm.	1) Utrzymanie istniejącego szlaku ¹⁾ oraz tablic informacyjnych i edukacyjnych; 2) kontrole rezerwatu w sezonie letnim.
2.	Zaśmiecanie obszaru rezerwatu odpadami związanymi z turystyką i rekreacją oraz bezpośrednim sąsiedztwem terenów wojskowych mogącymi stwarzać pułapki dla zwierząt oraz pogarszającymi walory krajobrazowe rezerwatu.	Usuwanie odpadów.
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
3.	Pozostałości przedwojennego zainwestowania wojskowego (baterie przeciwlotnicze) – możliwy wzmożony ruch turystyczny i dewastacja obiektów.	1) Nie udostępnianie obiektów militarnych do zwiedzania; 2) zamknięcie wejść do części podziemnej obiektów; 3) wykonanie koniecznych zabiegów renowacyjnych, np. odtworzenie częściowo zachowanych oryginalnych zamknięć.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
4.	Możliwa zmiana sposobu użytkowania terenów sąsiadujących z rezerwatem - wzrost antropopresji.	Zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania gruntów w odległości do 500 m od granic rezerwatu. W przypadku zmiany ich przeznaczenia - uwzględnić zapisy wskazane w § 12 zarządzenia.
5.	Abrazja –niszczenie wydm i szaty roślinnej.	Brak możliwości eliminacji lub ograniczania zagrożenia.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
6.	Sukcesja wydm szarych w kierunku zbiorowisk leśnych (nadmorskiego boru bażynowego).	Systematyczne usuwanie nalotów drzew i krzewów.

¹ Szlak wyznaczono na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 08 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Helskie Wydmy”

Załącznik nr 2

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032.

Lp.	Przedmiot ochrony	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń
Zagrożenia istniejące		
1.	Siedliska przyrodnicze: 2120 nadmorskie wydmy białe, 2130 nadmorskie wydmy szare, 2170 nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej, 2180 lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich.	Mechaniczne niszczenie roślinności oraz wydym na skutek nadmiernej i nieukierunkowanej penetracji.
2.	Populacja Inicy wonnej 2216 <i>Linaria odora</i> .	Mechaniczne niszczenie na skutek nadmiernej i nieukierunkowanej penetracji.
Zagrożenia potencjalne		
3.	Siedliska przyrodnicze: 2120 nadmorskie wydmy białe, 2130 nadmorskie wydmy szare, 2170 nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej, 2180 lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich.	1) Możliwy znaczny wzrost antropopresji przy zmianie sposobu użytkowania terenów zamkniętych położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu; 2) abrazja.
4.	Siedlisko przyrodnicze: 2130 nadmorskie wydmy szare.	Sukcesja w kierunku zbiorowisk leśnych (nadmorskiego boru bażynowego).

Załącznik nr 3

Cele działań ochronnych w stosunku do poszczególnych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	Siedlisko przyrodnicze: 2120 nadmorskie wydmy białe.	Utrzymanie siedliska w obecnym, właściwym stanie ochrony (FV).
2.	Siedlisko przyrodnicze: 2130 nadmorskie wydmy szare.	Utrzymanie siedliska w obecnym, właściwym stanie ochrony (FV) poprzez eliminację pojawiających się nalotów drzew i krzewów.
3.	Siedlisko przyrodnicze: 2170 nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej.	Utrzymanie siedliska przynajmniej w obecnym, stanie ochrony (U1).

4.	Siedlisko przyrodnicze: 2180 lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich.	Utrzymanie siedliska przynajmniej w obecnym, stanie ochrony (U1).
5.	Populacja Inicy wonnej 2216 <i>Linaria odora</i> .	Utrzymanie obecnego, właściwego stanu ochrony gatunku (FV).

Załącznik nr 4

Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej, z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych ²⁾
1.	Ograniczenie i ukierunkowanie penetracji rezerwatu.	1) Utrzymanie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego ³⁾ , remont lub uzupełnianie tablic informacyjnych i edukacyjnych – według potrzeb; 2) dopuszczalna budowa platformy widokowej przy udostępnionym szlaku wraz z dojściem do platformy po drewnianych schodach; 3) ustawienie szlabanów uniemożliwiających wjazd do rezerwatu – min. 2 szlabany; 4) wykonanie koniecznych zabiegów renowacyjnych i zamknięć do podziemnej części obiektów militarnych; wykonywane prace nie mogą stanowić zagrożenia dla przedmiotu ochrony rezerwatu.	1) Szlak i tablice edukacyjne w oddziale 253, tablice informacyjne na granicy rezerwatu od strony plaży i torów kolejowych; 2) oddział 254a, przy zachodniej części szlaku; 3) szlabany: przy południowo-wschodniej granicy oddz. 252 oraz na granicy oddziałów 256 i 257; 4) oddziały: 252a, 253b.
2.	Usuwanie odpadów związanych z turystyką i rekreacją oraz sąsiedztwem terenów wojskowych.	Według potrzeb.	1) Odpady związane z turystyką i rekreacją – głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych (ścieżka, tory kolejowe) oraz przy plaży; 2) drut kolczasty – przy wschodniej granicy rezerwatu (w sąsiedztwie jednostki wojskowej).
3.	Ocena stanu i zagrożeń dla bioty porostów.	1) Obserwacje oceniające kondycję i zagrożenia – co 6-10 lat; w razie potrzeby – podjęcie działań przeciwdziałających zidentyfikowanym zagrożeniom; 2) spis gatunków porostów – co 10 lat.	Teren całego rezerwatu.
4.	Usuwanie nalotów drzew i krzewów z płatów wydmy szarej.	Ocena występowania nalotów i potrzeby wykonania zadania – co 3-6 lat; usuwanie nalotów – wg potrzeb.	Wszystkie płaty wydmy szarej w rezerwacie.

²⁾ Nadleśnictwo Wejherowo, Obręb Darżlubie, leśnictwo Jastarnia, wg Planu Urządzania Lasu na lata 2005-2014.

³⁾ Szlak wyznaczono na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 08 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Helskie Wydmy”.

Załącznik nr 5

Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032 ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania ⁴⁾	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1.	<p><u>Siedliska przyrodnicze:</u> 2120 nadmorskie wydmy białe, 2130 nadmorskie wydmy szare, 2170 nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej; 2180 lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich; <u>Gatunki roślin:</u> 2216 Inica wonna <i>Linaria odora</i>.</p>	<p>Ograniczenie skutków antropopresji (niszczenia roślinności, rozdeptywania i zanieczyszczania wydm) poprzez ukierunkowanie penetracji rezerwatu: 1) utrzymanie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego⁵⁾, remont lub uzupełnianie tablic informacyjnych i edukacyjnych – według potrzeb; 2) dopuszczalna budowa platformy widokowej przy szlaku wraz z dojściem do platformy po drewnianych schodach; 3) ustawienie szlabanów uniemożliwiających wjazd do rezerwatu – min. 2 szlabany; 4) usuwanie odpadów.</p>	<p>1) Ścieżka i tablice edukacyjne w oddziale 253, tablice informacyjne na granicy rezerwatu od strony plaży i torów kolejowych; 2) oddział 254a, przy zachodniej części szlaku; 3) szlabany: przy południowo-wschodniej granicy oddz. 252 oraz na granicy oddziałów 256 i 257; 4) cały rezerwat, głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.</p>	<p>1) Nadleśnictwo Wejherowo, RDOŚ w Gdańsku; 2), 3) Nadleśnictwo Wejherowo. 4) Nadleśnictwo Wejherowo, Urząd Morski w Gdyni.</p>
2.	<p>Siedlisko przyrodnicze: 2130 nadmorskie wydmy szare.</p>	<p>Usuwanie nalotów drzew i krzewów z płatów wydmy szarej – po wykonaniu oceny występowania nalotów i potrzeby wykonania działania.</p>	<p>Wszystkie płaty wydmy szarej w rezerwacie.</p>	<p>Nadleśnictwo Wejherowo, RDOŚ w Gdańsku.</p>

⁴⁾ Nadleśnictwo Wejherowo, Obręb Darżlubie, leśnictwo Jastarnia, wg Planu Urządzania Lasu na lata 2005-2014.

⁵⁾ Na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 08 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Helskie Wydmy”.

Uzasadnienie

Plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Helskie Wydmy” został ustanowiony zarządzeniem nr 25/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 24 września 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Helskie Wydmy” (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2013 r. poz. 458).

Minister Środowiska, w ramach kontroli powyższego zarządzenia na podstawie § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy administracji niezespolonej (Dz. U. Nr 222, poz. 1754) oraz w związku z upoważnieniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 2010r. do dokonywania kontroli zgodności aktów prawa miejscowego z polityką Rady Ministrów, pismem z dnia 04 lutego 2013 r. (DP-074-42/1576/12/KP), stwierdził uchybienia uzasadniające zmianę ww. zarządzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku we własnym zakresie.

Minister Środowiska uznał za nieprawidłowość, iż w opiniowanym zarządzeniu, w załącznikach nr 8 i 9, wskazano obszary i miejsca udostępnione do celów edukacyjnych i turystycznych. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651), w parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Szlaki są wyznaczane przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska nie w drodze aktu prawa miejscowego, lecz w drodze aktu prawa wewnętrznego. W związku z powyższym wskazywanie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w zarządzeniu w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody nie powinno mieć miejsca.

W związku z powyższym uchylono § 10 oraz załączniki 8 i 9. W celu umożliwienia wstępu do rezerwatu wydano zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 08 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Helskie Wydmy”. Zarządzenie to wskazuje przebieg szlaku, który jest dostępny dla pieszych turystów. Wzdłuż szlaku umieszczone są tablice informacyjne, pełni więc on również funkcje edukacyjne.

W projekcie niniejszego zarządzenia uwzględniono również dwa zagrożenia, które nie zostały wskazane w nowelizowanym planie ochrony rezerwatu. Zagrożenia te mają charakter potencjalny, lecz w perspektywie 20 lat mogą w istotny sposób wpłynąć na stan zachowania przedmiotów ochrony rezerwatu i obszaru Natura 2000.

Rezerwat obejmuje fragment Półwyspu Helskiego o dużej dynamice procesów eolicznych (deflacji i akumulacji) oraz brzegowych (abrazji i akumulacji). Fragment brzegu, na którym znajduje się rezerwat, uznawany jest za odcinek, na którym istnieje lub może pojawić się groźba rozmycia ze względu na dużą dynamikę brzegu spowodowaną istnieniem obniżen w wałach rewowych i nieciągłością rew. Należało zatem uznać, że naturalne procesy występujące na tym terenie mogą przyczynić się

do utraty lub zmniejszenia powierzchni siedlisk tu występujących. Zagrożenie to określono jako potencjalne i nie wskazuje się żadnych metod jego ograniczania. Byłoby to sprzeczne z przyjętymi zasadami nie ingerowania w naturalne procesy geomorfologiczne oraz niemożliwe do zrealizowania (bez znacznej ingerencji w strefę brzegową). Jediną przesłanką do podjęcia działań przeciwdziałających abrazji są względy bezpieczeństwa (np. groźba przerwania ciągłości półwyspu).

Za zasadną natomiast uznano potrzebę monitorowania pojawiania się nalotów drzew w płatach wydmy szarej oraz, w przypadku ekspansji drzew na wydmach, podjęcie działań z zakresu ochrony czynnej polegających na usuwaniu nalotów. Działaniach takich nie należy podejmować w przypadkach, gdy naturalne procesy wydmotwórcze i powstawania nowych zagłębień międzywydmowych nie dopuszczają do stabilizacji wydmy szarej umożliwiającą sukcesję w kierunku borów bażynowych. Ochronę czynną należy ograniczyć do płatów na tyle stabilnych, że umożliwiają rozwój gatunków drzewiastych.

Uwzględniając powyższe zagrożenia zasadną stała się zmiana załączników nr 3 i nr 4 określających zagrożenia dla przedmiotów ochrony rezerwatu „Helskie Wydmy” i obszaru Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032, załączników nr 6 i nr 7, które wskazują działania ochronne niezbędne do wykonania dla zachowania walorów ww. terenów oraz załącznika nr 5 określającego cele działań ochronnych w stosunku do poszczególnych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. „Systematyczne usuwanie nalotu drzew i krzewów w celu zapobiegania sukcesji w kierunku zbiorowisk zaroślowych i leśnych” w płatach wydmy szarej zostało również ujęte w projekcie tworzonego aktualnie planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH220032.